

Φορέας Υποδοχής: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών
Επιστημών

Συνεργαζόμενος Φορέας: Το Χαμόγελο του Παιδιού

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ειρήνη Λεριού

Δελτίο Τύπου

ΘΕΜΑ: Δημοσίευση πρακτικών της γραπτής συνέντευξης της ερευνητικής ομάδας του έργου C.W.-SMILE, με το «Χαμόγελο του Παιδιού», στα πλαίσια διεξαγωγής Ποιοτικής Έρευνας

Η επιστημονική υπεύθυνη και η ερευνητική ομάδα του “C.W.-SMILE” με τιμή σας παρουσιάζουν τα πρακτικά της γραπτής συνέντευξης της ερευνητικής ομάδας του έργου C.W.-SMILE με το «Χαμόγελο του Παιδιού» για ζητήματα που άπτονται των διαστάσεων της παιδικής φτώχειας στην περιφέρεια Αττικής. Το «Χαμόγελο του Παιδιού» επιλέχθηκε να αναλυθεί ως ξεχωριστή μελέτη περίπτωσης κάλων πρακτικών, διότι είναι μια από τις παλαιότερες οργανώσεις στην Ελλάδα διαθέτοντας τεχνογνωσία σε ζητήματα κοινωνικής καινοτομίας. Υπό αυτό το πρίσμα επιλέχθηκε να γίνει μια συνέντευξη, (διά αλληλογραφίας), στις 12 Αυγούστου, η οποία θα φωτίσει περισσότερο τα προβλήματα που υπάρχουν, αλλά θα συμβάλλει θετικά και στη συζήτηση αναφορικά με τις λύσεις που μπορούν να δοθούν. Η ποιοτική έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του ερευνητικού έργου με τίτλο «Η κατανόηση, η μέτρηση και η παρακολούθηση της παιδικής ευημερίας: Ένα σχέδιο δράσης με “Το Χαμόγελο”».

Στην πρώτη φάση της συνέντευξης η ερευνητική ομάδα ζήτησε να μάθει ποια είναι τα προγράμματα της δομής αναφορικά με τις άστεγες οικογένειες ή ανηλίκους. Το Χαμόγελο του Παιδιού απάντησε ότι ως φορέας εξειδικεύεται στην παιδική προστασία και την στήριξη των ευπαθών ομάδων παιδιών, λαμβάνοντας κάθε προληπτικό ή υποστηρικτικό μέτρο και στις περιπτώσεις παιδιών ή οικογενειών με παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο και τα οποία με οποιοδήποτε τρόπο γνωστοποιηθούν στον Σύλλογο. Οι υπηρεσίες που παρέχει αφορούν σε (1) στήριξη με υλικά αγαθά, όπως τρόφιμα, ένδυση, υπόδηση, οικιακές συσκευές, βρεφικά είδη, έπιπλα κ.α., ανάλογα με τις ανάγκες τους και τη διαθεσιμότητα των ειδών, (2) διασύνδεση του παιδιού και της οικογένειας με άλλες δράσεις του Συλλόγου όπως π.χ. με το Πανελλήνιο Κέντρο Υπηρεσιών Υγείας & Κοινωνικής Φροντίδας, όταν συναντάται πρόβλημα υγείας στο παιδί, (3) υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών μέσω της ενισχυτικής διδασκαλίας, της διασύνδεσης με φροντιστήρια κ.τ.λ., (4) διασύνδεση του παιδιού και της οικογένειας του με υπηρεσίες υγείας

- πρόνοιας, όταν αυτό είναι απαραίτητο, (5) μέσω συμβουλευτικής -παροχή κατευθύνσεων για κοινωνικό-προνοιακά θέματα π.χ. διαδικασία έκδοσης βιβλιαρίων απορίας, επιδόματα απορίας, επιδόματα στέγασης κλπ, (6) συμβουλευτική-στήριξη των οικογενειών σχετικά με την συμπεριφορά των παιδιών, προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο, μαθησιακά προβλήματα και όπου κρίνεται σκόπιμο παραπομπή τους σε ψυχολόγους, ψυχιάτρους, εξειδικευμένα κέντρα κλπ., (7) κινητοποίηση - υποστήριξη των μελών της οικογένειας ώστε να δραστηριοποιηθούν για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, (8) διασύνδεση της οικογένειας με εξειδικευμένους, για τυχόν ειδικά ζητήματα, φορείς.

Αναφορικά με τα κριτήρια φιλοξενίας ενός παιδιού στο Κέντρα Φιλοξενίας του Συλλόγου, δήλωσαν ότι τα Σπίτια αποτελούν πρωτίστως χώρους ασφαλούς διαμονής και φροντίδας παιδιών θυμάτων παιδικής κακοποίησης – παραμέλησης. Σε αυτή τη γραμμή, βασικός σκοπός των παιδιών είναι η άμεση προστασία των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο και η παροχή εξατομικευμένων και εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών (κοινωνική & εκπαιδευτική ένταξη ή επανένταξη, ψυχολογική υποστήριξη, ψυχοθεραπευτική παρέμβαση, ιατρική παρακολούθηση κ.α). Οι προϋποθέσεις συνίστανται στη διενέργεια παιδοψυχιατρικής εκτίμησης που να δηλώνει την απουσία ενεργούς ψυχοπαθολογίας στο παιδί, στη διενέργεια εξετάσεων που να πιστοποιούν την απουσία μεταδοτικών νοσημάτων και στην Εισαγγελική Εντολή ή /και Διάταξη για τη διαμονή του παιδιού.

Η συνήθης διαδικασία που ακολουθείτε προκειμένου να φιλοξενηθεί κάποιο παιδί στο ίδρυμα εκκινεί από την έκφραση του αιτήματος φιλοξενίας, η οποία απευθύνεται από τον φορέα που χειρίζεται εκείνη τη στιγμή την υπόθεση του παιδιού (Εισαγγελία Ανηλίκων, Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας κ.α.), είτε από την «Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά – SOS 1056» ή από τα Κέντρα Άμεσης Κοινωνικής & Ιατρικής Επέμβασης που λειτουργεί ο Σύλλογος σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση, ο αρμόδιος κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος του Συλλόγου ζητά να αποσταλεί εγγράφως το κοινωνικό ιστορικό του /της ανηλίκου ή εφόσον αυτό δεν είναι εφικτό σύντομο κοινωνικό ιστορικό, παιδοψυχιατρική εκτίμηση που να δηλώνει την απουσία ψυχοπαθολογίας στο παιδί, τέτοιας μορφής που να χρήζει εξειδικευμένης φροντίδας και ιατρικές εξετάσεις που να πιστοποιούν την απουσία μεταδοτικών νοσημάτων. Μόλις παραληφθούν αυτά, η κοινωνική υπηρεσία των Σπιτιών διεύρυνα αναλυτικότερα το αίτημα και τις δυνατότητες στήριξης του παιδιού μέσω επικοινωνίας με τις αρμόδιες Κοινωνικές ή άλλες Υπηρεσίες που γνωρίζουν την υπόθεση του παιδιού και εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα χώρου στα Σπίτια του συλλόγου και δεν προκύπτουν λόγοι σωματικής ή ψυχικής υγείας (όπως προαναφέρθηκαν) που να μην επιτρέπουν την διαμονή του παιδιού στα Σπίτια του Συλλόγου, ξεκινά η διαδικασία μετάβασης του παιδιού στο Σπίτι του Συλλόγου κατόπιν έκδοσης της σχετικής εισαγγελικής εντολής.

Στο επόμενο ερώτημα, η ερευνητική ομάδα του έργου, διατύπωσε ερωτήματα αναφορικά με την περίπτωση που μια οικογένεια έρχεται σε επαφή με τη δομή για να φιλοξενηθεί το παιδί εκεί. Ο οργανισμός δήλωσε ότι αν

συμβεί αυτό, τότε θα πρέπει να διερευνηθούν οι λόγοι που υπάρχει αυτό το αίτημα και θα ενημερωθούν πάλι οι αρμόδιες εισαγγελικές και λοιπές σχετιζόμενες υπηρεσίες και εφόσον πληρούνται και οι προϋποθέσεις ψυχικής και σωματικής υγείας του παιδιού, η φιλοξενία μπορεί να πραγματοποιηθεί. Αν, λόγοι αφορούν σε οικονομικούς παράγοντες και δυσκολίες η οικογένεια στηρίζεται μέσω των Κέντρων Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν και κατά πόσο γνωρίζουν αν υπάρχουν άστεγα παιδιά στον Δήμο Αθηναίων (Περιφέρεια Αττικής). Ο οργανισμός υποστήριξε ότι δεν γνωρίζουν αναφορικά με το θέμα καθώς δεν υπάρχει επίσημη καταγραφή.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε στο αν και κατά πόσο αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την επιτέλεση του έργου τους. Ο οργανισμός απάντησε ότι αντιμετωπίζει δυσκολίες που αφορούν τόσο σε ζητήματα γραφειοκρατίας, σε ζητήματα ελλειπών νομοθεσίας ως προς την επίλυση θεμάτων που αφορούν στα παιδιά αλλά και στη γενικότερη λειτουργία του Συλλόγου. Επιπλέον, πρόσθεσαν ότι στο πεδίο της φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο δέχονται πληθώρα αιτημάτων για φιλοξενία, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η φιλοξενία όλων των παιδιών στα Σπίτια του Συλλόγου. Αυτό αφορά καθολικά τον τομέα της παιδικής προστασίας, ενώ υπάρχει η εμπειρία ότι ένας σημαντικός αριθμός παιδιών παραμένει για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα στα Νοσοκομεία Παίδων, όπου έχουν εισαχθεί για προστατευτικούς λόγους κατόπιν εισαγγελικής εντολής. Μια επιπλέον δυσκολία που ανέφεραν ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών συναντούν παιδιά τα οποία παρουσιάζουν σοβαρά ψυχιατρικά προβλήματα, τα οποία χρήζουν εξειδικευμένης φροντίδας σε χώρους στελεχωμένους με επαγγελματίες ψυχικής υγείας, οι οποίοι είναι ελάχιστοι και δεν επαρκούν να καλύψουν τον αριθμό των παιδιών που χρήζουν τις υπηρεσίες τους. Επίσης, πρόσθεσαν ότι και κατά τη μετάβαση νέων (18 ετών) - που μεγάλωσαν στα Σπίτια του Συλλόγου, εκδήλωσαν σοβαρή ψυχιατρική πάθηση, παρέμειναν στα Σπίτια του συλλόγου λόγω έλλειψης δομών για παιδιά με ψυχιατρικά προβλήματα - σε δομές ψυχικής υγείας για ενήλικες, αποτελεί μια διαδικασία χρονοβόρα και δύσκολη με αμφίβολο αποτέλεσμα. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Σύλλογος με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής έχει προβεί στη μετάβαση αυτών των παιδιών και νέων σε διαμερίσματα του Συλλόγου τα οποία έχει στελεχωσει με ειδικούς ψυχικής υγείας προκειμένου τα παιδιά /νέοι να λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται.

Διαδεχόμενα, η ερευνητική ομάδα, ζήτησε να μάθει με ποιον τρόπο ξεπερνούν τις δυσκολίες που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ο οργανισμός ανέφερε ότι προκειμένου να βοηθήσει τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο ξεπερνά τις δυνατότητες του και προχώρα στην αυτόνομη και εξατομικευμένη φροντίδα παιδιών όπως είναι η λειτουργία διαμερισμάτων διαμονής παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας ή παιδιών με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας. Εκτός αυτού, ο οργανισμός συμμετέχει στις διαβουλεύσεις για τη βελτίωση της νομοθεσίας που αφορούν στην προστασία παιδιών σε κίνδυνο, παιδιών θυμάτων κακοποίησης – παραμέλησης, ένα καταθέτει και προτάσεις νόμων στα σχετικά Υπουργεία και παρεμβάσεων σε Επιτροπές της Βουλής. Μια άλλη

δράση του αφορά στην κατάρτιση και διάδοση εκθέσεων αναφορικά με τις πρακτικές δυσκολίες που ανακύπτουν, ενώ έχει προχωρήσει και στην υπογραφή πρωτοκόλλων συνεργασίας με Υπουργεία και φορείς προκειμένου να οριστεί το ακριβές πλαίσιο συνεργασίας, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες στη διαχείριση διαφόρων θεμάτων παιδικής προστασίας. Εκτός αυτών, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια τόσο για αστυνομικούς, όσο και για δικαστές σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους συνεργάτες του, έχει εισάγει την τεχνογνωσία και καλές πρακτικές άλλων χωρών στο πεδίο της υποστήριξης των παιδιών (π.χ **AMBER ALERT** - Εθνικό Συντονιστικό Πρόγραμμα έγκαιρης και έγκυρης ειδοποίησης των πολιτών σε περιστατικά εξαφάνισης/απαγωγής ανηλίκων, **Υλοποίηση δράσης προληπτικής ιατρικής** σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Παιδείας, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Δημόσια Νοσοκομεία, τα Ιατρικά Κέντρα, τους Ιατρικούς - Οδοντιατρικούς Συλλόγους, **Υλοποίηση Προληπτικών διαδραστικών βιωματικών δράσεων** που απευθύνονται στους μαθητές και μαθήτριες, στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και κηδεμόνες με στόχο την ενημέρωση των παιδιών για τα δικαιώματά τους και την ανάπτυξη βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων απέναντι σε κινδύνους (κακοποίηση, ενδοσχολική βία και εκφοβισμός, ασφάλεια στο διαδίκτυο, εξαφανίσεις) που πιθανά να αντιμετωπίσει ένα παιδί.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν και κατά πόσο μπορεί να φιλοξενηθεί ένα παιδί στη δομή ακόμα για μια νύχτα. Ο οργανισμός, δήλωσε ότι αν υπάρξει αυτό το αίτημα και κριθεί αναγκαίο και εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα χώρου, κάποιο παιδί που βρίσκεται σε κίνδυνο και δεν παρουσιάζει ενεργό ψυχοπαθολογία ή παραβατικότητα μπορεί να φιλοξενηθεί ακόμα και για ένα βράδυ ή για όσο διάστημα ορίσει ο Εισαγγελέας σε Σπίτι του Συλλόγου, λαμβάνοντας όλα τα μέτρα που χρειάζονται, ώστε να μην διαταραχτεί η σωματική και ψυχική υγεία των υπολοίπων παιδιών που διαμένουν στο Σπίτι (π.χ χρήση ατομικής τουαλέτας, στην περίπτωση που δεν έχουν διενεργηθεί εξετάσεις για μεταδιδόμενα κ.τ.λ.).

Σχετικά με τη διαδικασία της εντολής του εισαγγελέα ανηλίκων, το ίδρυμα δήλωσε ότι η εισαγγελική εντολή αποτελεί προϋπόθεση και χρειάζεται να συνοδεύει το παιδί κατά την πρώτη μέρα άφιξης του στο Σπίτι του Συλλόγου. Η συνεργασία με τις εισαγγελικές αρχές εκκινεί από τη στιγμή που προκύψει δυνατότητα φιλοξενίας του παιδιού σε κάποιο από τα Σπίτια του Συλλόγου. Υστέρα από την επικοινωνία του αρμοδίου κοινωνικού λειτουργία του Σπιτιού με τον ομόλογο του από την κοινωνική υπηρεσία γίνεται η επικοινωνία με τον εισαγγελέα προκειμένου να εκδοθεί η εισαγγελική εντολή. Επίσης διατυπώνουν ότι μέχρι στιγμής, από την εμπειρία τους δεν έχει ανακύψει δυσκολία ως προς την έκδοση των σχετικών εντολών για την φιλοξενία παιδιών στον Σύλλογο.

Σε άλλες συνεντεύξεις προκύπτει ένα κενό γραφειοκρατικής φύσεως ως μεταξύ εισαγγελέα και κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων, όταν βρεθεί ένα παιδί άστεγο και προκειμένου να φιλοξενηθεί σε κάποια δομή. Η ερευνητική ομάδα του έργου απήρτησε την ερώτηση και στο Χαμόγελο του Παιδιού. Ο οργανισμός απάντησε ότι από τη μέχρι σήμερα εμπειρία τους αυτό που

γνωρίζουμε είναι ότι, εφόσον ένα παιδί διατρέχει κίνδυνο μπορεί άμεσα να ενημερωθεί ο αρμόδιος εισαγγελέας ή το Αστυνομικό τμήμα της περιοχής, όπου βρίσκετε το παιδί που διατρέχει κίνδυνο. Στις περιπτώσεις που γνωρίζουμε ο εισαγγελέας ανηλίκων /ή πρωτοδικών, αφού αναζητηθεί και δεν βρεθεί το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού ή αυτό κριθεί ακατάλληλο για την φροντίδα του, διατάσσει την εισαγωγή του παιδιού σε Νοσοκομείο Παίδων για προστατευτική φύλαξη μέχρι να αναζητηθεί και να βρεθεί ο κατάλληλος για την περίπτωση του ανηλίκου χώρος φιλοξενίας. Ενώ, επίσης πρόσθεσαν ότι ως προς τη συνεργασία των Δήμων που τίθεται στο ερώτημα με τις εισαγγελικές αρχές δεν γνωρίζουν.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε την πιθανή δημιουργία ενός οικογενειακού δικαστηρίου και αυτό θα επιτάχυνε την επίλυση ζητημάτων που συμβάλλουν αρνητικά στην παιδική ευημερία. Ο οργανισμός απάντησε ότι η ίδρυση του Οικογενειακού Δικαστηρίου αποτελεί ανάγκη και υποχρέωση της πολιτείας προκειμένου να επιταχύνεται η εκδίκαση υποθέσεων οικογενειακού δικαίου και να μην λιμνάζουν. Επίσης, τόνισαν την ανάγκη οι δικαστές να εξειδικεύονται στο οικογενειακό δίκαιο και το έργο τους να υποστηρίζεται από ομάδα πεπειραμένων κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων ψυχιάτρων, παιδαγωγών κ.α.

Διαδεχόμενα, η ερευνητική ομάδα θέλησε να μάθει ποια είναι τα πιθανά μέτρα που μπορούν να ληφθούν ώστε να συμβάλλουν στη βελτίωση της παιδικής ευημερίας. Ο οργανισμός μεταξύ άλλων τόνισε την ανάγκη ανάπτυξης ενός επαρκούς συστήματος διερεύνησης, πρόληψης, παρέμβασης και εποπτείας των δεικτών παρακολούθησης της παιδικής ευημερίας στην Ελλάδα, καθώς και τη λειτουργία επαρκών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και ψυχικής υγείας σε όλη την χώρα. Επίσης, σημαντική θεωρεί την ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής και υιοθεσίας, όπως και τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή πρωτοκόλλων ενεργειών, διαδικασιών, καταλλήλων επιστημονικών εργαλείων και συστημάτων αναφοράς περιστατικών βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.

Η τελευταία ερώτηση αφορούσε το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ενοποιημένου συστήματος αυτόματης ενημέρωσης μεταξύ της εισαγγελίας, των δομών φιλοξενίας και των νοσοκομείων, προκειμένου να βελτιωθούν τα μέχρι τώρα κακώς κείμενα. Ο οργανισμός απάντησε ότι έχουν γίνει αρκετές και σημαντικές πρωτοβουλίες τόσο για μια ενιαία μεθοδολογία σε ζητήματα διαχείρισης περιστατικών παιδιών σε κίνδυνο μεταξύ των διαφορετικών ειδικοτήτων και φορέων, όσο και για τη δημιουργία και λειτουργία ενός ενοποιημένου συστήματος αυτόματης ενημέρωσης μεταξύ των αρμοδίων και εμπλεκόμενων φορέων, ωστόσο κανένα από αυτά δεν έχει τεθεί σε πλήρη εφαρμογή και κατά συνέπεια απουσιάζει ακόμα ο συντονισμός των φορέων και επαγγελματιών που εμπλέκονται σε περιστατικά παιδιών σε κίνδυνο με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταγράφονται επαναλήψεις διαδικασιών στη διαχείριση των περιστατικών οι οποίες μπορεί να τραυματίζουν δευτερογενώς το παιδί (π.χ κατά την διαδικασία διερεύνησης και διάγνωσης περιστατικών κακοποίησης παιδιών, όπου τα ανήλικα χρειάζεται να επαναλάβουν πολλές

φορές τα βιώματα τους στις διαφορετικές ειδικότητες που εμπλέκονται κατά τη διαχείριση).

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥΣΙΑΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. ΕΡ. Ποια είναι τα προγράμματά σας αναφορικά με τις άστεγες οικογένειες ή ανηλίκους?

ΧτΠ. Το Χαμόγελο του Παιδιού, ως φορέας που εξειδικεύεται στην παιδική προστασία και την στήριξη των ευπαθών ομάδων παιδιών, λαμβάνει κάθε προληπτικό ή υποστηρικτικό μέτρο και στις περιπτώσεις παιδιών ή οικογενειών με παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο και τα οποία με οπουδήποτε τρόπο γνωστοποιηθούν στον Σύλλογο.

Ως εκ τούτου καταρχήν μέσω των Κέντρων Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας που λειτουργεί παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες σε ένα μεγάλο αριθμό οικογενειών με ανήλικα τέκνα, που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης (κοινωνικοοικονομικές δυσκολίες). Ειδικότερα, οι υπηρεσίες που παρέχει αφορούν σε :

- στήριξη με υλικά αγαθά, όπως τρόφιμα, ένδυση, υπόδηση, οικιακές συσκευές, βρεφικά είδη, έπιπλα κ.α., ανάλογα με τις ανάγκες τους και τη διαθεσιμότητα των ειδών.
- διασύνδεση του παιδιού και της οικογένειας με άλλες δράσεις του Συλλόγου όπως π.χ. με το Πανελλήνιο Κέντρο Υπηρεσιών Υγείας & Κοινωνικής Φροντίδας, όταν συναντάται πρόβλημα υγείας στο παιδί.
- υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών μέσω της ενισχυτικής διδασκαλίας, της διασύνδεσης με φροντιστήρια κ.τ.λ.
- διασύνδεση του παιδιού και της οικογένειας του με υπηρεσίες υγείας - πρόνοιας, όταν αυτό είναι απαραίτητο.
- μέσω συμβουλευτικής -παροχή κατευθύνσεων για κοινωνικό-προνοιακά θέματα π.χ. διαδικασία έκδοσης βιβλιαρίων απορίας, επιδόματα απορίας, επιδόματα στέγασης κλπ
- συμβουλευτική-στήριξη των οικογενειών σχετικά με την συμπεριφορά των παιδιών, προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο, μαθησιακά προβλήματα και όπου κρίνεται σκόπιμο παραπομπή τους σε ψυχολόγους, ψυχιάτρους, εξειδικευμένα κέντρα κλπ.
- κινητοποίηση - υποστήριξη των μελών της οικογένειας ώστε να δραστηριοποιηθούν για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.
- Διασύνδεση της οικογένειας με εξειδικευμένους, για τυχόν ειδικά ζητήματα, φορείς

Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις ο Σύλλογος έχει συμβάλει στην φιλοξενία παιδιών που έχουν δηλώσει αστεγία στα Σπίτια που λειτουργεί για την Φροντίδα παιδιών σε κίνδυνο, αλλά και οικογενειών με ανήλικα παιδιά κυρίως διασφαλίζοντας την διαμονή και διατροφή τους σε ξενοδοχεία – χορηγούς, τουλάχιστο για το διάστημα που χρειάζεται να μεσολαβήσει, ώστε οι κοινωνικές υπηρεσίες του Συλλόγου να συμβάλουν στην οριστικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της αστεγίας, συνεργαζόμενη με αρμόδιους φορείς. Σε κάποιες εξατομικευμένες περιπτώσεις ο Σύλλογος έχει προχωρήσει και στη διάθεση

διαμερίσματος ιδιοκτησίας του, σε άστεγες οικογένειες με ανήλικα παιδιά, παρέχοντας στην οικογένεια την υποστήριξη που χρειάζεται, ώστε να αποκτήσει ξανά τη λειτουργικότητα της. Είναι ωστόσο σημαντικό να σημειωθεί, ότι κάθε περίπτωση εξετάζεται εξατομικευα και αν οι παρεχόμενες από τον Σύλλογο υπηρεσίες δεν είναι οι κατάλληλες να καλύψουν την ανάγκη, τότε συμβάλει πάντα διαμεσολαβώντας και συνδέοντας την οικογένεια ή το παιδί με τις κατάλληλες για την περίπτωση υπηρεσίες και φορείς.

2. **ΕΡ Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο κριτήριο (π.χ. εισοδηματικό) προκειμένου να φιλοξενηθεί κάποιο παιδί στη δομή σας;**

ΧτΠ. Το Χαμόγελο του Παιδιού λειτουργεί από το 1997 Σπίτια για τη διαμονή Παιδιών σε κίνδυνο. Τα Σπίτια αποτελούν πρωτίστως χώρους ασφαλούς διαμονής και φροντίδας παιδιών θυμάτων παιδικής κακοποίησης – παραμέλησης και έχουν ως σκοπό να προσφέρουν στα παιδιά ένα νέο οικογενειακό περιβάλλον, στο οποίο θα απολαμβάνουν όλα τα απαραίτητα για την υγιά σωματική, ψυχολογική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη τους. Ειδικότερα ο σκοπός των Σπιτιών αφορά στην:

- **άμεση προστασία** των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο, με την παροχή ενός σταθερού και ασφαλούς χώρου διαμονής των παιδιών.
- **παροχή εξατομικευμένων για κάθε παιδί και εξειδικευμένων υποστηρικτικών** υπηρεσιών (κοινωνική & εκπαιδευτική ένταξη ή επανένταξη, ψυχολογική υποστήριξη, ψυχοθεραπευτική παρέμβαση, ιατρική παρακολούθηση κ.α) με στόχο την κατά περίπτωση αποκατάσταση των παιδιών.

Στα Σπίτια του Συλλόγου διαμένουν παιδιά όλων των ηλικιακών ομάδων (0-18 ετών) και των δύο φύλων, ανεξαρτήτου φυλής ή εθνικότητας, τα οποία για λόγους κακοποίησης- παραμέλησης ή εξαιτίας σοβαρών κοινωνικών συνθηκών δεν επιτρέπεται να παραμείνουν στο οικείο οικογενειακό περιβάλλον. Προϋποθέσεις για την ασφαλή διαμονή των παιδιών στα Σπίτια αποτελούν:

- Η διενέργεια παιδοψυχιατρικής εκτίμησης που να δηλώνει την απουσία ενεργούς ψυχοπαθολογίας στο παιδί. Η παιδοψυχιατρική εκτίμηση είναι απαραίτητο να υπάρχει για παιδιά ηλικίας άνω των 4 ετών και απαιτείται να προέρχεται από Κρατικό Παιδοψυχιατρικό Πλαίσιο.
- Η διενέργεια εξετάσεων που να πιστοποιούν την απουσία μεταδοτικών νοσημάτων. Το πιστοποιητικό πρέπει να προέρχεται από Κρατικό Νοσοκομείο ή φορέα.
- Η Εισαγγελική Εντολή ή /και Διάταξη για τη διαμονή του παιδιού.

3. **ΕΡ Συνοπτικά ποια είναι η συνήθης διαδικασία που ακολουθείτε προκειμένου να φιλοξενηθεί κάποιο παιδί στη δομή σας;**

ΧτΠ. Η φιλοξενία των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο στα Σπίτια του Συλλόγου ξεκινάει με την έκφραση του αιτήματος, η οποία απευθύνεται από τον φορέα που χειρίζεται εκείνη τη στιγμή την υπόθεση του παιδιού (Εισαγγελία Ανηλίκων, Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας κ.α.), είτε

- στην «Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά – SOS 1056» ή
- στα Κέντρα Άμεσης Κοινωνικής & Ιατρικής Επέμβασης που λειτουργεί ο Σύλλογος σε πολλές περιοχές της Ελλάδας.

Για κάθε αίτημα φιλοξενίας, ο αρμόδιος κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος του Συλλόγου ζητά να αποσταλεί εγγράφως το κοινωνικό ιστορικό του /της ανηλίκου ή εφόσον αυτό δεν είναι εφικτό σύντομο κοινωνικό ιστορικό, παιδοψυχιατρική εκτίμηση που να δηλώνει την απουσία ψυχοπαθολογίας στο παιδί, τέτοιας μορφής που να χρήζει εξειδικευμένης φροντίδας και ιατρικές εξετάσεις που να πιστοποιούν την απουσία μεταδοτικών νοσημάτων. Μόλις παραληφθούν αυτά, η κοινωνική υπηρεσία των Σπιτιών διεύρυνα αναλυτικότερα το αίτημα και τις δυνατότητες στήριξης του παιδιού μέσω επικοινωνίας με τις αρμόδιες Κοινωνικές ή άλλες Υπηρεσίες που γνωρίζουν την υπόθεση του παιδιού και εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα χώρου στα Σπίτια του συλλόγου και δεν προκύπτουν λόγοι σωματικής ή ψυχικής υγείας (όπως προαναφέρθηκαν) που να μην επιτρέπουν την διαμονή του παιδιού στα Σπίτια του Συλλόγου, ξεκινά η διαδικασία μετάβασης του παιδιού στο Σπίτι του Συλλόγου κατόπιν έκδοσης της σχετικής εισαγγελικής εντολής.

4. ΕΡ Στην περίπτωση που μια οικογένεια έρχεται σε επαφή μαζί σας, με αίτημα να φιλοξενήσετε το παιδί για ένα χρονικό διάστημα, μπορείτε να αναλάβετε κάτι τέτοιο;

ΧτΠ Τα αιτήματα για τη φιλοξενία παιδιών στα Σπίτια του Συλλόγου, όπως προαναφέρθηκε εκφράζονται προς τον Σύλλογο από τις αρμόδιες υπηρεσίες που ασχολούνται με την παιδική προστασία (Εισαγγελία Ανηλίκων, Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας κ.α.). Ωστόσο και σε κάθε περίπτωση που το αίτημα αυτό εκφραστεί απευθείας από την οικογένεια προς τον Σύλλογο (την κοινωνική υπηρεσία) διερευνώνται οι λόγοι που έχουν οδηγήσει στην έκφραση αιτήματος απομάκρυνσης του παιδιού από την οικογένεια του. Σε κάθε περίπτωση εάν από τη διερεύνηση προκύψει η ανάγκη φιλοξενίας του παιδιού σε Σπίτι του Συλλόγου κ.τ.λ., ενημερώνονται άμεσα οι αρμόδιες εισαγγελικές και λοιπές σχετιζόμενες υπηρεσίες και εφόσον πληρούνται και οι προϋποθέσεις ψυχικής και σωματικής υγείας του παιδιού, η φιλοξενία μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Εφόσον δεν προκύψουν λόγοι που να θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την ασφάλεια, ψυχική και σωματική ανάπτυξη του παιδιού (που μπορεί να επιβάλλει την άμεση απομάκρυνση του) αλλά αφορούν σε οικονομικούς παράγοντες και δυσκολίες η οικογένεια στηρίζεται μέσω των Κέντρων Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας που προαναφέρθηκε και παραπάνω.

Επίσης «Τα Σπίτια Ημερήσιας Φροντίδας Παιδιών» αποτελούν μια δράση του Συλλόγου που απευθύνεται σε οικογένειες με ανήλικα που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στην λειτουργικότητα τους και τα οποία μπορεί να οφείλονται, είτε σε κοινωνικά / οικονομικά προβλήματα, είτε σε σοβαρά προβλήματα υγείας των γονέων με συνέπεια να αδυνατούν να ανταποκριθούν στις βασικές ανάγκες των παιδιών τους, που είναι υπεύθυνες για την ψυχοσωματική τους υγεία και την ψυχοκινητική τους εξέλιξη. Σκοπός της Ημερήσιας Φροντίδας είναι η ολιστική υποστήριξη των παιδιών κατά το διάστημα της ημέρας, με κύριο στόχο την υποστήριξη – ενδυνάμωση της οικογένειας τους, την βελτίωση της λειτουργικότητας της και των συνθηκών της οικογενειακής ζωής. Τα Σπίτια Ημερήσιας Φροντίδας παρέχουν στα παιδιά και τις οικογένειες τους τις παρακάτω υπηρεσίες:

- Παροχή διατροφής στα παιδιά
- Διασφάλιση της προσωπικής τους υγιεινής

- Υποστήριξη της ιατρικής παρακολούθησης της υγείας των παιδιών, σε συνεργασία με την οικογένεια
- Εξατομικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη σε κάθε παιδί.
- Υγιεινή και ασφαλή απασχόληση και αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών με ανάπτυξη ατομικών ή ομαδικών δραστηριοτήτων.
- Υλοποίηση προγραμμάτων έκφρασης, ψυχαγωγίας, άθλησης.
- Ενίσχυση των διαπροσωπικών & κοινωνικών σχέσεων των παιδιών
- Συμβουλευτική υποστήριξη της οικογένειας.
- Παραπομπή & Διασύνδεση της οικογένειας σε φορείς που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες

5. ΕΡ Γνωρίζετε αν υπάρχουν παιδιά άστεγα στο Δήμο Αθηναίων (Περιφέρεια Αττικής);

ΧτΠ. Δεν έχει περιέλθει στη γνώση μας κάποια επίσημη καταγραφή ή ενημέρωση σχετική με την παρουσία αστέγων παιδιών στον Δήμο Αθηναίων.

6. ΕΡ Έχουμε καταλήξει στο μερικό συμπέρασμα ότι ίσως αντιμετωπίζετε πολλές δυσκολίες κατά την επιτέλεση του έργου σας. Θα σας ήταν εφικτό να μας παραθέσετε κάποιες από αυτές;

ΧτΠ. Οι δυσκολίες που κατά καιρούς έχει αντιμετωπίσει ο Σύλλογος ως προς την επιτέλεση του έργου αφορούν τόσο σε ζητήματα γραφειοκρατίας, σε ζητήματα ελλιπούς νομοθεσίας ως προς την επίλυση θεμάτων που αφορούν στα παιδιά αλλά και στη γενικότερη λειτουργία του Συλλόγου.

Ειδικότερα στο πεδίο της φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι δεχόμαστε πληθώρα αιτημάτων για φιλοξενία παιδιών σε κίνδυνο, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η φιλοξενία όλων των παιδιών στα Σπίτια του Συλλόγου τα οποία είναι διαρκώς πλήρη ως προς τη δυναμικότητα τους.

Ως εκ τούτου και καθώς το γεγονός αυτό αφορά καθολικά τον τομέα της παιδικής προστασίας, γνωρίζουμε ότι ένας σημαντικός αριθμός παιδιών παραμένει για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα στα Νοσοκομεία Παίδων, όπου έχουν εισαχθεί για προστατευτικούς λόγους κατόπιν εισαγγελικής εντολής.

Μια ακόμα δυσκολία, που δυστυχώς συναντάμε συχνά τα τελευταία χρόνια αφορά στα παιδιά τα οποία παρουσιάζουν σοβαρά ενεργά ψυχιατρικά προβλήματα, χρήζουν εξειδικευμένης φροντίδας σε χώρους στελεχωμένους με επαγγελματίες ψυχικής υγείας, οι οποίοι είναι ελάχιστοι και δεν επαρκούν να καλύψουν τον αριθμό των παιδιών που χρήζουν τις υπηρεσίες τους. Ακόμα και η μετάβαση νέων (18 ετών) - που μεγάλωσαν στα Σπίτια του Συλλόγου, εκδήλωσαν σοβαρή ψυχιατρική πάθηση, παρέμειναν στα Σπίτια του συλλόγου λόγω έλλειψης δομών για παιδιά με ψυχιατρικά προβλήματα - σε δομές ψυχικής υγείας για ενήλικες, αποτελεί μια διαδικασία χρονοβόρα και δύσκολη με αμφίβολο αποτέλεσμα. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Σύλλογος με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής έχει προβεί στη μετάβαση αυτών των παιδιών και νέων σε διαμερίσματα του Συλλόγου τα οποία έχει στελεχώσει με ειδικούς ψυχικής υγείας προκειμένου τα παιδιά / νέοι να λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται.

7. ΕΡ Θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας την πρακτική εμπειρία σας αναφορικά με το πως έχουν υπερσκελιστεί κάποιες από αυτές τις δυσκολίες;

ΧτΠ. «*Το Χαμόγελο του Παιδιού*», σε πολλές περιπτώσεις και προκειμένου να στηρίζει τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο ξεπερνά τις δυνατότητες του και προχώρα, όπως έχει αναφερθεί ακόμα στην αυτόνομη και εξατομικευμένη φροντίδα παιδιών με ίδια μέσα παιδιών π.χ λειτουργία διαμερισμάτων διαμονής παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας ή παιδιών με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας.

Κατά αυτόν τον τρόπο το 2009 «*Το Χαμόγελο του Παιδιού*» δημιούργησε ένα ξεχωριστό Σπίτι για ένα δίχρονο τότε αγοράκι που μεγάλωνε στο Ογκολογικό Τμήμα του νοσοκομείου «*Αγία Σοφία*», χωρίς την οικογένειά του, μιας και η μητέρα του το εγκατέλειψε λίγους μήνες μετά τη γέννησή του, όταν δηλαδή διαγνώστηκε ότι το παιδί πάσχει από μια πάρα πολύ σοβαρή ασθένεια. Ο μικρός πάλεψε, αγωνίστηκε και τα κατάφερε. Όταν ο μικρός Μαρίνος συνήλθε και οι γιατροί του νοσοκομείου δήλωσαν ότι έπρεπε να πάει στο σπίτι του δημιουργήθηκε ένα μεγάλο κενό καθώς σπίτι δεν υπήρχε». Ο κίνδυνος λοιμώξεων όμως δεν επέτρεπε στον δίχρονο να μείνει με άλλα παιδάκια. Τότε «*Το Χαμόγελο του Παιδιού*» δημιούργησε ένα αποκλειστικά δικό του χώρο, όπου το παιδί μεγάλωσε με ασφάλεια, ιατρική φροντίδα, δημιουργική απασχόληση, ψυχαγωγία ενώ μέσω του θεσμού της υιοθεσίας βρέθηκε και στην αγκαλιά μιας αληθινής οικογένειας. Από τότε και μέχρι σήμερα «*Το Χαμόγελο του Παιδιού*» έχει προβεί και σε άλλες αντίστοιχες ενέργειες για να υποστηρίξει παιδιά με προβλήματα υγείας.

Επίσης *Το Χαμόγελο* εισηγείται προτάσεις βελτίωσης της νομοθεσίας που αφορούν στην προστασία παιδιών σε κίνδυνο, παιδιών θυμάτων κακοποίησης – παραμέλησης μέσω προτάσεων που καταθέτει στα σχετικά Υπουργεία και παρεμβάσεων σε Επιτροπές της Βουλής. Επιπλέον καταθέτει εκθέσεις γνωστοποίησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζει στη λειτουργία και έχει προχωρήσει και στην υπογραφή πρωτοκόλλων συνεργασίας με Υπουργεία και φορείς προκειμένου να οριστεί το ακριβές πλαίσιο συνεργασίας, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες στη διαχείριση διαφόρων θεμάτων παιδικής προστασίας. Επιπλέον, έχει αναλάβει και διοργανώσει εκπαιδευτικά σεμινάρια τόσο για αστυνομικούς, όσο και για δικαστές σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους συνεργάτες του, έχει εισάγει την τεχνογνωσία και καλές πρακτικές άλλων χωρών στο πεδίο της υποστήριξης των παιδιών (π.χ **AMBER ALERT** - Εθνικό Συντονιστικό Πρόγραμμα έγκαιρης και έγκυρης ειδοποίησης των πολιτών σε περιστατικά εξαφάνισης/απαγωγής ανηλίκων, **Υλοποίηση δράσης προληπτικής ιατρικής** σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Παιδείας, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Δημόσια Νοσοκομεία, τα Ιατρικά Κέντρα, τους Ιατρικούς - Οδοντιατρικούς Συλλόγους, **Υλοποίηση Προληπτικών διαδραστικών βιωματικών δράσεων** που απευθύνονται στους μαθητές και μαθήτριες, στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και κηδεμόνες με στόχο την ενημέρωση των παιδιών για τα δικαιώματά τους και την ανάπτυξη βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων απέναντι σε κινδύνους (κακοποίηση, ενδοσχολική βία και εκφοβισμός, ασφάλεια στο διαδίκτυο, εξαφανίσεις) που πιθανά να αντιμετωπίσει ένα παιδί.

8. ΕΡ. Αν ένα παιδί για κάποιον λόγο βρεθεί μόνο του τη νύχτα, θα μπορείτε εσείς να το περιθάλψετε/φιλοξενήσετε ακόμα και για ένα βράδυ;

ΧτΠ. Κάθε αίτημα φιλοξενίας παιδιού στα Σπίτια του Συλλόγου είναι μοναδικό και εξατομικευμένο και ως τέτοια αντιμετωπίζεται. Ως εκ τούτου και σε συνέχεια συνεργασίας με τον αρμόδιο εισαγγελέα και εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα χώρου, κάποιο παιδί που βρίσκεται σε κίνδυνο και δεν παρουσιάζει ενεργό ψυχοπαθολογία ή παραβατικότητα μπορεί να φιλοξενηθεί ακόμα και για ένα βράδυ ή για όσο διάστημα ορίσει ο Εισαγγελέας σε Σπίτι του Συλλόγου, λαμβάνοντας όλα τα μέτρα που χρειάζονται, ώστε να μην διαταραχτεί η σωματική και ψυχική υγεία των υπολοίπων παιδιών που διαμένουν στο Σπίτι (π.χ χρήση ατομικής τουαλέτας, στην περίπτωση που δεν έχουν διενεργηθεί εξετάσεις για μεταδιδόμενα κ.τ.λ.).

Σε διαφορετική περίπτωση και εφόσον ο αρμόδιος Εισαγγελέας διατάζει την προστατευτική φύλαξη του παιδιού στο νοσοκομείο, «Το Χαμόγελο του Παιδιού» συμβάλλει κατόπιν σχετικής συνεργασίας με τον Εισαγγελέα στην μεταφορά του παιδιού στο Νοσοκομείο, τη διενέργεια της εισαγωγής του και την παροχή φροντίδας προς αυτό με την ενεργοποίηση των εθελοντών του Συλλόγου, οι οποίοι καλύπτουν τις φροντιστικές ανάγκες του παιδιού για το χρονικό διάστημα που θα χρειαστεί.

9. ΕΡ. Γνωρίζουμε ότι για να φιλοξενηθεί ένα παιδί στη δομή θα πρέπει να υπάρχει εντολή του εισαγγελέα ανήλικων. Θα θέλαμε να μας πείτε μερικά λόγια για τη διαδικασία που ακολουθείτε συνήθως.

ΧτΠ. Η έκδοση εισαγγελικής εντολής για τη φιλοξενία παιδιών σε κίνδυνο στα Σπίτια του Συλλόγου αποτελεί προϋπόθεση και χρειάζεται να συνοδεύει το παιδί κατά την πρώτη μέρα άφιξης του στο Σπίτι του Συλλόγου. Ως εκ τούτου, η συνεργασία με την αρμόδια εισαγγελία ξεκινά από την στιγμή που θα προκύψει ότι υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας του παιδιού σε κάποιο από τα Σπίτια του Συλλόγου. Η/ο κοινωνική λειτουργός του Σπιτιού πραγματοποιεί επικοινωνία (γραπτή ή προφορική) με τον κοινωνικό λειτουργό του φορέα που έχει εκφράσει το αίτημα ή και με τον αρμόδιο εισαγγελέα και ενημερώνει για την αναγκαιότητα έκδοσης της εισαγγελικής εντολής. Μέχρι σήμερα δεν έχει προκύψει δυσκολία ως προς την έκδοση των σχετικών εντολών για την φιλοξενία παιδιών στον Σύλλογο.

10. ΕΡ Μας έχουν μεταφέρει ότι υπάρχει ένα γραφειοκρατικό πρόβλημα στη διαδικασία μεταξύ εισαγγελέα και Δήμου, όταν βρεθεί ένα παιδί άστεγο και προκειμένου να φιλοξενηθεί σε κάποια δομή. Γνωρίζετε κάτι τέτοιο; Ποιο είναι αυτό και πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί;

ΧτΠ. Από την μέχρι σήμερα εμπειρία μας αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι, εφόσον ένα παιδί διατρέχει κίνδυνο μπορεί άμεσα να ενημερωθεί ο αρμόδιος εισαγγελέας ή το Αστυνομικό τμήμα της περιοχής, όπου βρίσκετε το παιδί που διατρέχει κίνδυνο (στο παρόν ερώτημα παιδί σε αστεγία). Στις περιπτώσεις που γνωρίζουμε ο εισαγγελέας ανήλικων /ή πρωτοδικών, αφού αναζητηθεί και δεν βρεθεί το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού ή αυτό κριθεί ακατάλληλο για την φροντίδα του, διατάσσει την εισαγωγή του παιδιού σε Νοσοκομείο Παιδών για προστατευτική φύλαξη μέχρι να αναζητηθεί και να βρεθεί ο κατάλληλος για την περίπτωση του ανήλικου χώρος φιλοξενίας.

Αναφέρουμε δε ότι «Το Χαμόγελο του Παιδιού» έχει αναπτύξει στενή συνεργασία τόσο με τις Εισαγγελίες Ανηλίκων, όσο και με την Ελληνική Αστυνομία και κατόπιν σχετικών εισαγγελικών εντολών διενεργεί επιτόπιες παρεμβάσεις σε περιπτώσεις παιδιών σε κίνδυνο, ενώ στις περιπτώσεις που ο εισαγγελέας διατάσσει την προστατευτική φύλαξη παιδιού σε νοσοκομείο ο σύλλογος συμβάλει στη φροντίδα των παιδιών κατά τη διαμονή τους στο νοσοκομείο με τους εθελοντές του.

Ως προς την συνεργασία των Δήμων που τίθεται στο ερώτημα με τις εισαγγελικές αρχές δεν γνωρίζουμε.

11. ΕΡ Η πιθανή δημιουργία ενός οικογενειακού δικαστηρίου πιστεύετε ότι θα επιτάχυνε την επίλυση ζητημάτων που συμβάλλουν αρνητικά στην παιδική ευημερία όπως π.χ. στο παραπάνω 10;

ΧτΠ. Μολονότι η εκδίκαση των υποθέσεων οικογενειακού δικαίου γίνεται κανονικά κατά την πρόβλεψη του νόμου 2447/96 (άρθρο 48) και έχουν ενεργοποιηθεί τα ειδικά τμήματα σε επίπεδο καταρχήν των μεγάλων πόλεων, ωστόσο η μη συγκρότηση σε σώμα του ανωτέρω δικαστηρίου αποκλειστικής απασχόλησης, σχετικά με υποθέσεις που αφορούν την κατάσταση του ανήλικου, παρά τη σχετική πρόβλεψη του άρθρου 48 του Ν.2447/1996, έχει ως αποτέλεσμα, λόγω του φόρτου, να εκδικάζονται με πολλές καθυστερήσεις οι υποθέσεις αυτές και από δικαστές που δεν έχουν ιδιαίτερη εξειδίκευση.

Ως εκ τούτου θεωρούμε ότι η ίδρυση του Οικογενειακού Δικαστηρίου αποτελεί ανάγκη και υποχρέωση της πολιτείας προκειμένου να επιταχύνεται η εκδίκαση υποθέσεων οικογενειακού δικαίου και να μην λιμνάζουν. Σημαντικό θα ήταν δε οι δικαστές να εξειδικεύονται στο οικογενειακό δίκαιο και το έργο τους να υποστηρίζεται από ομάδα πεπειραμένων κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων ψυχιάτρων, παιδαγωγών κ.α.

12. ΕΡ Θα θέλατε να μας πείτε μερικά λόγια αναφορικά με πιθανά μέτρα που μπορούν να ληφθούν ώστε να συμβάλλουν στη βελτίωση της παιδικής ευημερίας;

ΧτΠ.

- Ανάπτυξη ενός επαρκούς συστήματος διερεύνησης, πρόληψης, παρέμβασης και εποπτείας των δεικτών παρακολούθησης της παιδικής ευημερίας στην Ελλάδα.
- Λειτουργία επαρκών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας στην κοινότητα σε όλη την χώρα.
- Λειτουργία επαρκών υπηρεσιών ψυχικής υγείας (πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες) για παιδιά σε όλη την χώρα.
- Διασύνδεση και συστηματική συνεργασία των υπηρεσιών και φορέων που ασχολούνται με τα παιδιά.
- Ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής και υιοθεσίας.
- Θεσμοθέτηση και εφαρμογή πρωτοκόλλων ενεργειών, διαδικασιών, καταλλήλων επιστημονικών εργαλείων και συστημάτων αναφοράς περιστατικών βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.
- Θεσμοθέτηση της ενημέρωσης των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσω σταθερών μαθημάτων – προγραμμάτων για το σύνολο των δικαιωμάτων τους και τους τρόπου προστασίας τους από κάθε μορφή βίας – κακοποίησης και εκμετάλλευσης.

- Σύσταση εισαγγελιών ανηλίκων και οικογενειακών δικαστηρίων σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.
- Εφαρμογή των αρχών της φιλικής δικαιοσύνης προς τα παιδιά –θύματα, η οποία επιβάλλει την ενημέρωση του παιδιού για την διαδικασία, την διεξαγωγή της συνέντευξης σε φιλικό προς το παιδί περιβάλλον και κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, με την χρήση κατάλληλων επιστημονικά τεκμηριωμένων τεχνικών μεθόδων και διασφάλιση του απορρήτου και της δηκτικότητας του παιδιού.

13. **ΕΡ** Θα συμφωνούσατε με το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ενοποιημένου συστήματος αυτόματης ενημέρωσης μεταξύ της εισαγγελίας, των δομών φιλοξενίας και των νοσοκομείων, προκειμένου να βελτιωθούν τα πράγματα ή αυτό είναι που υπάρχει ήδη.

ΧτΠ. Μολονότι μέχρι σήμερα έχουν ληφθεί αρκετές και σημαντικές πρωτοβουλίες τόσο για μια ενιαία μεθοδολογία σε ζητήματα διαχείρισης περιστατικών παιδιών σε κίνδυνο μεταξύ των διαφορετικών ειδικοτήτων και φορέων (π.χ Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης & Διαχείρισης Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών: Φορέας Υλοποίησης Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού: Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Κέντρο για τη Μελέτη και Πρόληψη της Κακοποίησης και Παραμέλησης των Παιδιών), όσο και για τη δημιουργία και λειτουργία ενός ενοποιημένου συστήματος αυτόματης ενημέρωσης μεταξύ των αρμοδίων και εμπλεκόμενων φορέων (π.χ Ε-τροποία για τον Πολίτη: Έργο του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με κύριο σκοπό την ενδυνάμωση του «Κοινωνικού Δικτύου» της χώρας, τον συντονισμό των φορέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας **-δημόσιων και ιδιωτικών-** και την παροχή προηγμένων, προσβάσιμων on-line Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών: Ηλεκτρονική πλατφόρμα Διασύνδεσης και Διαδραστικότητας Υπηρεσιών Πρόνοιας (Η.Δ.Δ.Υ.Π.) που διαχειρίζεται το Μητρώο των Φορέων Παροχής Κοινωνικής Πρόνοιας - Εθνικό Κέντρο Αναφοράς και Παρακολούθησης δραστηριοτήτων κοινωνικής αλληλεγγύης (Ε.Κ.Α.Π.) για το παιδί), ωστόσο κανένα από αυτά δεν έχει τεθεί σε πλήρη εφαρμογή και κατά συνέπεια απουσιάζει ακόμα ο συντονισμός των φορέων και επαγγελματιών που εμπλέκονται σε περιστατικά παιδιών σε κίνδυνο με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταγράφονται επαναλήψεις διαδικασιών στη διαχείριση των περιστατικών οι οποίες μπορεί να τραυματίζουν δευτερογενώς το παιδί (π.χ κατά την διαδικασία διερεύνησης και διάγνωσης περιστατικών κακοποίησης παιδιών, όπου τα ανήλικα χρειάζεται να επαναλάβουν πολλές φορές τα βιώματα τους στις διαφορετικές ειδικότητες που εμπλέκονται κατά τη διαχείριση).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παραπάνω συνέντευξη προκύπτει ταύτιση αναφορικά με τη σημαντικότητα της στέγασης των παιδιών και της ολιστικής αντιμετώπισης της ευημερίας τους. Επιπροσθέτως, η συνέντευξη συνέβαλλε θετικά παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τα άστεγα παιδιά και πιθανά γραφειοκρατικά ζητήματα που προκύπτουν, αν το παιδί είναι άστεγο και την πρόσβαση του σε δομές φιλοξενίας. Επίσης, περιγράφονται οι δράσεις και τα κριτήρια εισαγωγής στις δομές του Συλλόγου.

Σημαντική είναι επίσης η παρουσίαση των μέτρων που προτείνει ο Σύλλογος προκειμένου να ξεπεραστούν εμπόδια και δυσκολίες.

Το Χαμόγελο του Παιδιού είναι ένας φορέας που εξειδικεύεται στην παιδική προστασία και την στήριξη των ευπαθών ομάδων παιδιών, λαμβάνοντας κάθε προληπτικό ή υποστηρικτικό μέτρο και στις περιπτώσεις παιδιών ή οικογενειών με παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο και τα οποία με οποιοδήποτε τρόπο γνωστοποιηθούν στον Σύλλογο. Οι υπηρεσίες του αφορούν από τη στήριξη σε υλικά αγαθά έως και τη διασύνδεση της οικογένειας με εξειδικευμένους, για τυχόν ειδικά ζητήματα, φορείς. Προκύπτει λοιπόν ότι ο οργανισμός ακολουθεί μια ολιστική προσέγγιση στο ζήτημα της προστασίας της παιδικής ηλικίας. Αναφορικά με τα κριτήρια φιλοξενίας ενός παιδιού στο Κέντρα Φιλοξενίας του Συλλόγου, θα πρέπει τα παιδιά να είναι θύματα παιδικής κακοποίησης – παραμέλησης. Βασικός σκοπός του Συλλόγου είναι η άμεση προστασία των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο και η παροχή εξατομικευμένων και εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών. Οι προϋποθέσεις συνίστανται στη διενέργεια παιδοψυχιατρικής εκτίμησης που να δηλώνει την απουσία ενεργούς ψυχοπαθολογίας στο παιδί, στη διενέργεια εξετάσεων που να πιστοποιούν την απουσία μεταδοτικών νοσημάτων και στην Εισαγγελική Εντολή ή /και Διάταξη για τη διαμονή του παιδιού. Προκειμένου να φιλοξενηθεί κάποιο παιδί στις δομές του Συλλόγου, θα πρέπει να υπάρξει αίτημα φιλοξενίας είτε από την Εισαγγελία Ανηλίκων, Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας, είτε από την «Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά – SOS 1056» ή από τα Κέντρα Άμεσης Κοινωνικής & Ιατρικής Επέμβασης. Απαραίτητη σε αυτό το σημείο είναι η κοινωνική έρευνα που διενεργεί ο αρμόδιος κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος, η εισαγγελική εντολή και οι εξετάσεις που θα συνοδεύουν το παιδί. Αν υπάρχει διαθεσιμότητα στα Σπίτια και δεν προκύπτουν άλλοι λόγοι ξεκινά η διαδικασία μετάβασης του παιδιού στο Σπίτι του Συλλόγου.

Αν υπάρχει ανάγκη, κάποιο παιδί να φιλοξενηθεί άμεσα στη δομή, αυτό μπορεί να συμβεί αν το παιδί δεν παρουσιάζει ενεργό ψυχοπαθολογία ή παραβατικότητα μπορεί να φιλοξενηθεί ακόμα και για ένα βράδυ ή για όσο διάστημα ορίσει ο Εισαγγελέας σε Σπίτι του Συλλόγου, λαμβάνοντας όλα τα μέτρα που χρειάζονται, ώστε να μην διαταραχτεί η σωματική και ψυχική υγεία των υπολοίπων παιδιών που διαμένουν στο Σπίτι (π.χ χρήση ατομικής τουαλέτας, στην περίπτωση που δεν έχουν διενεργηθεί εξετάσεις για μεταδιδόμενα κ.τ.λ.).

Σχετικά με τις δυσκολίες που βρίσκουν κατά την πρακτική εμπειρία τους στο πεδίο, ο Σύλλογος δήλωσε ότι αντιμετωπίζει δυσκολίες που αφορούν τόσο σε ζητήματα γραφειοκρατίας, σε ζητήματα ελλειπών νομοθεσίας ως προς την επίλυση θεμάτων που αφορούν στα παιδιά αλλά και στη γενικότερη λειτουργία του Συλλόγου. Επίσης, ο όγκος των αιτημάτων είναι μεγάλος και δεν είναι πάντα εύκολο να ικανοποιούνται όλα τα αιτήματα. Αυτό ισχύει για όλες τις δομές φιλοξενίας και οδηγεί στην αύξηση των παιδιών που φιλοξενούνται περιστασιακά στα Νοσοκομεία Παιδών. Επιπλέον, διατύπωσαν ότι υπάρχει κενά στο υποστηρικτικό πλαίσιο μετά την ενηλικίωση για παιδιά

που έχουν ψυχιατρικά προβλήματα, διότι δεν υπάρχουν επαρκείς δομές ψυχικής υγείας για ενήλικες.

Ο Σύλλογος, συμμετέχει ενεργά στη δημιουργία νομοθετικών πλαισίων που θα επιτρέπουν την καλύτερη εξυπηρέτηση των παιδιών, ενώ παράλληλα συμμετέχει και στην κατάρτιση εκθέσεων για τις πρακτικές δυσκολίες που προκύπτουν. Επίσης, προκειμένου να βοηθήσει τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο, ο Σύλλογος, ξεπερνά τις δυνατότητες του και προχώρα στην αυτόνομη και εξατομικευμένη φροντίδα παιδιών όπως είναι η λειτουργία διαμερισμάτων διαμονής παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας ή παιδιών με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας. Τέλος, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια τόσο για αστυνομικούς, όσο και για δικαστές σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους συνεργάτες του.

Στα μέτρα που προτείνει ο Σύλλογος για να βελτιωθεί η παιδική ευημερία είναι μεταξύ άλλων, η ανάπτυξη ενός επαρκούς συστήματος διερεύνησης, πρόληψης, παρέμβασης και εποπτείας των δεικτών παρακολούθησης της παιδικής ευημερίας στην Ελλάδα, καθώς και τη λειτουργία επαρκών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και ψυχικής υγείας σε όλη την χώρα. Επίσης, σημαντική θεωρεί την ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής και υιοθεσίας, όπως και τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή πρωτοκόλλων ενεργειών, διαδικασιών, καταλλήλων επιστημονικών εργαλείων και συστημάτων αναφοράς περιστατικών βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών. Τέλος, προτείνει την ίδρυση Οικογενειακού Δικαστηρίου και τη δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου μεταξύ φορέων και επαγγελματιών, καθώς και ενός ενοποιημένου συστήματος αυτόματης ενημέρωσης.

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από τα παραπάνω καταλήγουμε στα εξής σημεία εστίασης αναφορικά με τα παιδιά που εμφανίζουν επιδείνωση της ευημερίας τους, επειδή στερούνται την στέγη και το πώς αυτά επωφελούνται από τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας, από την πλευρά της στέγης, επίσης καταλήγουμε σε κάποια κενά στο υφιστάμενο πλαίσιο και παρατίθενται προτεινόμενες λύσεις:

- 1. Παιδιά που επωφελούνται περισσότερο και παιδιά που επωφελούνται λιγότερο, εξαιτίας κενών στο υφιστάμενο πλαίσιο, αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας από την πλευρά της στέγης:**
 - Τα παιδιά που επωφελούνται περισσότερο από τις υπηρεσίες που παρέχει το Χαμόγελο του Παιδιού είναι τα παιδιά βρίσκονται σε κίνδυνο ή εντοπίζονται ζητήματα κακοποίησης ή παραμέλησης από τις φυσικές οικογένειες.
 - Επωφελούνται περισσότερο τα παιδιά που έχουν φτάσει μέχρι τον εισαγγελέα ώστε να μπορέσει να καταστεί εφικτή η ένταξή τους στη δομή. Σε κάθε περίπτωση, τα παιδιά που για κάποιο λόγο βρίσκονται στο δρόμο αβοήθητα δεν είναι εύκολο να φτάσουν στις δομές φιλοξενίας.

2. Δυσκολίες και κενά που εντοπίζονται στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας από την πλευρά της στέγης:

- **Υπάρχουν γραφειοκρατικά ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις διαδικασίες του κράτους.** Ειδικότερα, εμφανίζονται κενά σε ζητήματα νομοθεσιών που αφορούν στα παιδιά αλλά και τη γενικότερη λειτουργία του Συλλόγου, γεγονός το οποίο καθιστά προβληματική την άμεση επέμβαση από πλευράς οργανισμών στην άμεση ανακούφιση προβλημάτων στέγης και ανατροφής των παιδιών.
- **Αύξηση του αριθμού των παιδιών με σοβαρά ψυχιατρικά προβλήματα.** Τα παιδιά αυτά χρήζουν εξειδικευμένης φροντίδας σε χώρους στελεχωμένους με επαγγελματίες ψυχικής υγείας, οι οποίοι είναι ελάχιστοι και δεν επαρκούν να καλύψουν τον αριθμό των παιδιών.
- **Έλλιπές υποστηρικτικό πλαίσιο για τη μετάβαση των νέων στην ενηλικίωση και ιδιαίτερα για παιδιά με ψυχιατρικά προβλήματα.** Σε συνέχεια του παραπάνω, παιδιά που μεγάλωσαν στα Σπίτια του Συλλόγου, εκδήλωσαν σοβαρή ψυχιατρική πάθηση, παρέμειναν στα Σπίτια του συλλόγου λόγω έλλειψης δομών για παιδιά με ψυχιατρικά προβλήματα - σε δομές ψυχικής υγείας για ενήλικες, αποτελεί μια διαδικασία χρονοβόρα και δύσκολη με αμφίβολο αποτέλεσμα. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Σύλλογος με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής έχει προβεί στη μετάβαση αυτών των παιδιών και νέων σε διαμερίσματα του Συλλόγου τα οποία έχει στελεχώσει με ειδικούς ψυχικής υγείας προκειμένου τα παιδιά /νέοι να λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται.
- **Λίγες δομές, οι οποίες δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν όλα τα παιδιά.** Υπάρχει πληθώρα αιτημάτων παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο, τουλάχιστον αναφορικά με το ΧτΠ. Αυτό οδηγεί σε πληρότητα των Σπιτιών του Συλλόγου. Αυτό καθιστά αδύνατη τη εξυπηρέτηση όλων των παιδιών. Ως εκ τούτου ένας σημαντικός αριθμός παιδιών παραμένει για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα στα Νοσοκομεία Παιδών, όπου έχουν εισαχθεί για προστατευτικούς λόγους κατόπιν εισαγγελικής εντολής.
- **Έλλειψη επίσημης καταγραφής από πλευράς κράτους του ζητήματος της παιδικής αστεγίας και εν γένει της παιδικής φτώχειας.** Αυτό οδηγεί σε υποεκτίμηση της έκτασης του προβλήματος και διαδεχόμενα στην ελλειμματική προνοιακή πολιτική.

3. Αναφορικά με τα μέτρα/ λύσεις που μπορούν να ληφθούν ώστε να αντιμετωπιστούν τα κενά στο υπάρχον πλαίσιο, αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας από την πλευρά της στέγης, ώστε να καταστούν οι υπάρχουσες πρωτοβουλίες πιο αποτελεσματικές, είναι τα εξής:

- Ανάπτυξη ενός επαρκούς συστήματος διερεύνησης, πρόληψης, παρέμβασης και εποπτείας των δεικτών παρακολούθησης της παιδικής ευημερίας στην Ελλάδα.

- Λειτουργία επαρκών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας στην κοινότητα σε όλη τη χώρα.
- Λειτουργία επαρκών υπηρεσιών ψυχικής υγείας (πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες) για παιδιά σε όλη τη χώρα.
- Διασύνδεση και συστηματική συνεργασία των υπηρεσιών και φορέων που ασχολούνται με τα παιδιά.
- Ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής και υιοθεσίας.
- Θεσμοθέτηση και εφαρμογή πρωτοκόλλων ενεργειών, διαδικασιών, καταλλήλων επιστημονικών εργαλείων και συστημάτων αναφοράς περιστατικών βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.
- Θεσμοθέτηση της ενημέρωσης των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσω σταθερών μαθημάτων – προγραμμάτων για το σύνολο των δικαιωμάτων τους και τους τρόπου προστασίας τους από κάθε μορφή βίας – κακοποίησης και εκμετάλλευσης.
- Η ίδρυση Οικογενειακού Δικαστηρίου αποτελεί ανάγκη προκειμένου να επιταχύνεται η εκδίκαση υποθέσεων οικογενειακού δικαίου και να μην λιμνάζουν. Σημαντικό θα ήταν δε οι δικαστές να εξειδικεύονται στο οικογενειακό δίκαιο και το έργο τους να υποστηρίζεται από ομάδα πεπειραμένων κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων ψυχιάτρων, παιδαγωγών κ.α.